

Verslag feedback bijeenkomst Oost

Datum: 15.12.2021
Auteur: Nadine Lodder
Concept verslag (versie 09.02.2022)

Doel bijeenkomst

Op 15 december jl. kwamen een aantal leden van de Ma.akbank Oost bijeen, onder leiding van Marc Rijnveld (Public Mediation). Doel was om in deze aparte bijeenkomst leden van de Ma.akbank om feedback te vragen op het afwegingskader 'Signalen uit de stad' over het lokale deel Oost en op het onderzoek naar de leefomgeving. De Ma.akbank Oost volgt haar eigen aparte proces naast de lokale klankbordgroepen van de RES wind Amsterdam.

Toelichting RES wind Amsterdam

Eerst zijn kort de planning en activiteiten van de RES wind Amsterdam nogmaals toegelicht. Het algehele besluitvormingsproces van de RES wind Amsterdam bestaat uit de reflectiefase en de planvoorbereidingsfase. Bij vaststelling van de RES 1.0 in mei 2021 heeft de gemeenteraad van Amsterdam een ambitie van 50 extra megawatt opwekking door windturbines vastgesteld. Daarbij zijn voorkeurszoekgebieden vastgesteld, voor Oost betreft dit Sciencepark en Strand- en Buiteneiland (IJmeer). In de reflectiefase wordt tot april 2022 de tijd genomen om extra te luisteren naar de zorgen en behoeften van belanghebbenden en om alle informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) te verzamelen die later een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. In de reflectiefase vinden daarvoor verschillende activiteiten plaats. Na de reflectiefase begint de planvoorbereiding. Daarin benaderen initiatiefnemers de gemeente met het verzoek om windturbines te ontwikkelen. Deze fase gaat gepaard met verschillende stappen waaronder het opstellen van een participatieplan, de participatie van omwonenden en andere betrokkenen en onderzoeken op de specifieke locaties op onderwerpen als natuur en gezondheid.

Betrekken belanghebbenden bij opstellen NRD

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) worden de richtlijnen voor de uit te voeren onderzoeken vastgelegd. De aanwezigen hebben aangegeven het uiterst belangrijk te vinden dat het opstellen van de NRD in de planvoorbereidingsfase niet alleen plaatsvindt samen met buurgemeenten en adviesbureaus, maar dat ook andere belanghebbenden als omwonenden daarbij betrokken worden.

Signalen uit de stad

Tijdens de bijeenkomst heeft Demis Iossifidis (Over Morgen) het afwegingskader Signalen uit de Stad toegelicht. In het afwegingskader zijn in de breedte de signalen opgenomen waar rekening mee gehouden moet worden bij het maken van een afweging over de plaatsing van een windmolen op een locatie in een zoekgebied in Amsterdam. Wat vinden omwonenden, gebruikers en andere belanghebbenden belangrijk? In het afwegingskader zit geen weging. Het laat alle perspectieven naast elkaar bestaan. Het afwegingskader is bedoeld om de signalen en zorgen die er zijn zichtbaar te maken, als hulpmiddel om te achterhalen of alle bezwaren en zorgen die zijn geuit zijn meegenomen. Informatie uit de online raadpleging (PWE) en het onderzoek naar de lokale leefomgeving is hierin opgenomen. Daarnaast is het afwegingskader gevuld met inspraakreacties op de omgevingsvisie en reactienota, inspraak op en participatie in de concept RES en de RES 1.0, en zienswijzen en raadsadressen.

Het afwegingskader bestaat uit een algemeen deel voor de hele stad (deel 1) en een deel specifiek voor de lokale voorkeurszoekgebieden (deel 2). Om de thema's en onderwerpen inzichtelijk te maken is het

afwegingskader opgebouwd als een interactief document. De kern vormt een rond figuur met in het midden de wet- en regelgeving en daaromheen vier hoofdthema's: 1) CO2-doelstelling, 2) leefomgeving, 3) samenhangend en betaalbaar energiesysteem en 4) maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie. Die vier kwadranten zijn gevuld met onderwerpen die belangrijk zijn voor Amsterdam en de lokale voorkeurszoekgebieden daarbinnen. In het figuur zijn bij het lokale deel de onderwerpen gekleurd die het team uit zag lichten in de gebieden. Dit geeft aan waar het accent ligt, maar betekent niet dat de grijze delen voor het vervolg onbelangrijk zijn.

Feedback op lokale deel Oost (Sciencepark en Strand-/Buiteneiland)

De aanwezigen zijn gevraagd mee te denken over wat er ontbreekt en aangescherpt moet worden in het afwegingskader voor het lokale deel Oost op dit moment:

- **Gezondheid:** De koppeling tussen gezondheid en rust aan de horizon (vergezicht) in hetzelfde bullet wordt als storend ervaren. Het thema gezondheid gaat over veel meer dan vergezichten, bijvoorbeeld over geluidsoverlast.
- **Veiligheid:** De opmerking 'bewoners maken zich zorgen over veiligheid' wordt te summier bevonden. Dit wordt in het algemene deel verder toegelicht, maar het team zal kijken of er nog extra toelichting vanuit Oost toegevoegd kan worden.
- **Impact natuur/natuurcompensatiegebied:** Er moet expliciet vermeld worden dat er met de huidige voorkeurszoekgebieden een windmolen kan komen in een natuurcompensatiegebied (voor IJburg) en op de grens van een Natura 2000 gebied. De opmerking in het kader over veel vogels in het zoekgebied vraagt om meer toelichting. Bewoners vullen aan: het IJmeer is een belangrijk vogel en vleermuis gebied, en wordt door natuurorganisaties als ook de provinciale staten als ongeschikt zoekgebied aangemerkt.
- **Impact erfgoed:** De invloed op het werelderfgoed staat te beknopt en onvolledig weergegeven. De consequenties van een negatieve heritage impact en de effecten van het afnemen van status van het erfgoed moeten duidelijk opgenomen worden. Voor Strandeiland en Buiteneiland wordt erfgoed geheel niet genoemd, ook daar is dit een belangrijk onderwerp naast gezondheid en natuur. Er zijn al vele rapporten beschikbaar waarin staat dat hier geen windmolen geplaatst kan worden zonder schade aan te brengen aan het werelderfgoed.
- **Hinderbeleving Sciencepark:** Hinderbeleving en veiligheid ontbreken momenteel volledig in het afwegingskader bij het gebied Sciencepark. Dit betreft een klein voorkeursgebied, met weinig ruimte om te schuiven. In het gebied is al veel sprake van hinderbeleving door onder andere de korte afstand tot de A10, het spoor en treinstation en een drukke weg (Carolina MacGillavrylaan) die in de toekomst wordt doorgetrokken.
- **Volkstuinpark bij Sciencepark:** Het tuinpark Nieuwe Levenskracht bij Sciencepark wordt niet benoemd in het afwegingskader. Daardoor komt op dit moment de impact van een windmolen op waarden als recreatie, toerisme en biodiversiteit niet of onvoldoende aan de orde in het kader voor dat gebied. Daarbij heeft het volkstuinpark een nachtverblijfsvergunning. Veel tuinders wonen negen maanden per jaar op de tuinen. Ook zijn net afspraken gemaakt met de gemeente over het verder openstellen van de tuinen voor bezoekers. Veiligheid is om die reden extra van belang. Bij een bespreking van de RES 1.0 in de Provinciale Staten Noord-Holland is unaniem een motie aangenomen (5 juli 2021) over volkstuinparken met nachtvergunning als gevoelige bestemmingen. De veiligheidsnorm daarvoor moet aangehouden worden.
- **Natuur in Oost:** Daarbij is niet opgenomen in het afwegingskader dat het volkstuinpark onderdeel uitmaakt van het Ecolint Amsterdam (ecologische verbindingzone). Er werd gewezen op een rapport van de rekenkamer Amsterdam, waarin staat dat er met name in het Centrum en Oost te weinig groen is. Het volkstuinpark draagt daar juist aan bij.
- **Toekomstige bewoners:** Het is zorgelijk dat toekomstige bewoners niet zijn meegenomen in het kader en dus ook niet het totaal aantal huishoudens dat hinder gaat beleven.

Algemeen

- **Bezwaren en noodzaak afweging:** Het huidige kader met zorgen en signalen wordt onvoldoende bevonden. **Een van de belangrijkste kritieken die benoemd is door de**

aanwezigen is dat het kader geen afwegingskader betreft omdat er geen weging in zit. Er zijn veelvuldig krachtige bezwaren geuit en ingebracht door omwonenden en andere belanghebbenden. Vanuit die krachtige bezwaren moet tot een kader gekomen worden met onderwerpen als gezondheidsoverwegingen en natuur en landschap, waarmee een afweging van de gebieden gemaakt kan worden.

- **Verwachting scenario's:** Bij een afwegingskader denkt men aan verschillende opgestelde scenario's waar een keuze over gemaakt kan worden.
- **Term bezwaren:** In het kader wordt gesproken over zorgen van omwonenden en andere belanghebbenden. Zorgen zijn niet hetzelfde als bezwaren. Voor de aanwezigen voelt dit als een bagatellisering van de geuite sterke bezwaren. Er moet niet meer gesproken worden over zorgen, maar over bezwaren.
- **Selectiecriteria en onderzoek afstandsnormen:** Er is gewezen op de motie Erkens/Leijten (Tweede Kamer, 15 juni) over onderzoek naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op land. Daarbij is het voor de aanwezigen onduidelijk wat de selectiecriteria zijn geweest voor de zoekgebieden. Er is gevraagd of de criteria duidelijk opgeschreven kunnen worden en nogmaals gewezen op de voorzorgprincipes.
- **Keuze zoekgebieden:** Er is gevraagd waarom in het afwegingskader niet, naast de voorkeurszoekgebieden, ook de andere zoekgebieden zijn opgenomen. Als voorkeurszoekgebieden afvallen in de toekomst en andere gebieden daardoor opnieuw in beeld komen, moet er opnieuw een proces gestart worden.
- **Noodzaak en urgentie:** Daarnaast hebben de aanwezigen gesproken over de urgentie van klimaatverandering en daarmee de noodzaak voor opwek van duurzame energie.
- **Lessen:** Er is voorgesteld om te leren van andere gebieden met windmolens: wat ging er goed of fout? In verschillende klankbordgroepen is ook voorgesteld om zoekgebieden te bezoeken.
- **Kijken naar voordelen:** Er is opgemerkt dat er voornamelijk bezwaren tegen de plaatsing van extra windmolens zijn opgenomen in het lokale deel Oost van het afwegingskader, terwijl de tekst van het algemene deel breder en genuanceerder is. Naar positieve aspecten van windmolens in een gebied kan ook gekeken worden. Als voorbeeld werd genoemd: bevordering van recreatie (door bezoeken aan een windmolen) en laten zien dat de stad Amsterdam en een gebied daarbinnen bezig zijn met duurzame energieopwekking, bijvoorbeeld door windmolens langs de A10 te hebben.
- **Participatie:** Er werd opgemerkt dat bewoners en andere belanghebbenden ook hun invloed aan kunnen wenden door samen na te denken over duurzame energieopwekking in Amsterdam anders kan. Het voorbeeld werd genoemd door een van de aanwezigen van een samenwerking met Diemen en Vattenfall (gekoppeld aan het zonnepark) in de Diemerknoop, waarin de lusten en lasten met Diemen en haar inwoners gedeeld zouden kunnen worden.
- **Verbetering proces:** Tenslotte werd opgemerkt dat onduidelijk is wat er nu met de input van de aanwezigen en klankbordgroepen gaat gebeuren. Kan er ook inhoudelijk gereageerd worden op een vervolgversie van het afwegingskader? Daar ligt een punt voor verbetering van het proces. Er is toegelicht dat hier gesprek over wordt gevoerd met de klankbordgroepen.

Onderzoek naar de leefomgeving (Context Mapping)

Binnen de reflectiefase wordt ook een onderzoek naar de leefomgeving uitgevoerd door Perception Design Studio. Hinde Schmidt heeft het onderzoek toegelicht. Omwonenden en gebruikers van een gebied brengen in het onderzoek als het ware letterlijk hun omgeving (buurt) in kaart door een combinatie van vragen beantwoorden en het gebruik van visuele methoden zoals plattegronden en collages. De methode Context Mapping wordt toegepast om inzicht te krijgen in de waarden en ervaringen van gebruikers van een gebied. Hierbij komt ook lokale 'zachte' informatie aan het licht, die vaak als vanzelfsprekend wordt ervaren en doorgaans minder snel bij de gemeenteraad terechtkomt. Daarmee ontstaat een rijker beeld van hoe windturbines invloed zouden hebben op het dagelijks leven in dat gebied. Het onderzoek biedt ook input voor de lokale delen van het afwegingskader.

Feedback op deel Oost

Tijdens de bijeenkomst is aan de aanwezigen gevraagd of zij thema's of aspecten misten in het onderzoek en zijn de kanttekeningen die eerder door respondenten zijn geplaatst kort besproken.

- **Eilanden bij IJmeer:** De eilanden bij het IJmeer worden in de plattegronden van het onderzoek gemist, terwijl die er al liggen en dienen als recreatiegebied op dit moment. Door de aanwezigen wordt het essentieel bevonden dat de plattegronden van de huidige situatie correct zijn. Dit is tevens veelvuldig genoemd tijdens de sessies door respondenten, die de locaties ook hebben aangewezen in de werkboeken. De eilanden komen terug in de resultaten (bijvoorbeeld in de heat maps) en zijn ook opgenomen als kanttekening in de tekst van de rapportage.
- **Kaarten van huidige situatie:** In het onderzoek is gebruik gemaakt van kaarten van de huidige situatie, waardoor toekomstige woningen er niet opstaan. Respondenten hebben als een van de belangrijkste zorgen 'rekening houden met toekomstige bewoners' meegegeven. Dit is opgenomen in het rapport. Daarnaast gaat het team gaat, op verzoek van de aanwezigen van deze bijeenkomst, kijken hoe dit ook visueel ingetekend kan worden in de kaarten in het rapport, mogelijk met een symbool voor nieuwbouw.
- **Volkstuinpark:** Op de plattegronden van het onderzoek was het volkstuinpark Nieuwe Levenskracht bij Sciencepark niet ingetekend. Aanwezigen gaven aan dit een gemis te vinden omdat niet iedereen voldoende cartografisch inzicht heeft om de tuinen te kunnen plaatsen. Ondanks dat sommige respondenten de locatie van het park wel hebben aangewezen, en het daardoor terugkomt in de resultaten, had het mogelijk vaker aangewezen geworden als het op de kaart was ingetekend.
- **Demografisch:** De respondenten van het onderzoek zijn vooral hoogopgeleide mensen die in het gebied wonen. In het rapport van het onderzoek moet opgenomen worden dat ook gebruikers met een allochtone achtergrond in het gebied (zoals het Flevopark) recreëren en hun rust zoeken. Deze bevolkingsgroep ontbreekt grotendeels in de gehele reflectiefase van de RES. Dit wordt zorgelijk bevonden omdat ook van deze groep inzicht moet zijn in hoe zij denken over wind in deze zoekgebieden. Dit geldt ook voor het perspectief van jongeren van 16-20 jaar, die ondervertegenwoordigd zijn in de gesprekken en onderzoeken.

Afspraken en vervolg

De feedback wordt gedeeld met de teams van Over Morgen en Perception Design Studio en opgenomen in het verslag van de bijeenkomst dat gedeeld wordt met de gemeenteraad. Na deze bijeenkomst kunnen de aanwezigen nog schriftelijk reageren tot en met 17 december a.s. op het afwegingskader Signalen uit de stad. Er wordt nagevraagd of het rapport van het onderzoek naar de leefomgeving wordt gedeeld en of de aanwezigen hier nog een reactie op kunnen geven. Voor het vervolg van de reflectiefase neemt de gemeente contact op met de Ma.akbank Oost over inbreng en feedback van de Ma.akbank leden, indien zij hiervoor openstaan, op de handreiking participatie, samenwerking en sturing.

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Perspectieven

Allen lid van de Ma.akbank

Bewoner Diemen

Bewoner IJburg

Bewoner IJburg

Bewoner IJburg

Bewoner Oost

Tuinder Volkstuinpark Nieuwe Levenskracht

Windalarm

Pieter Klapwijk (Stadsdeel Oost, Gemeente Amsterdam en Ma.akbank)

Linda Vosjan (Ma.akbank)

Badia Bentayeb (PhD kandidaat NSOB en Innovationteam, Gemeente Amsterdam)

Otto van den Berg (Team RES, Gemeente Amsterdam)

Marc Rijnveld (Public Mediation)

Nadine Lodder (Public Mediation)